

ՔՍԱՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի, կես տարեկանը 6 ռուբլի:
Առանձին համարները 7 կոպեկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմյանիս խմբագրատան մէջ:

Մեր հասցեն. Тифлисъ. Редакция «Мшакъ».
կամ Tiflis. Rédaction «Mschak».

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(բացի կիրակի և տօն օրերէն):

Յայտարարութիւն ընդունւում է ամեն լեզուով:

Յայտարարութիւնները համար վճարում են
խրաքանչիւր բառին 2 կոպեկ:

ԱՌԱՋԻԿԱՅ 1893 ԹԻՎԱԿԱՆԻՆ

21-ՐԴ ՏԱՐԻ

21-ՐԴ ՏԱՐԻ

ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՐԱԳԻՐ

Կը հրատարակվի Թիֆլիսում, նոյն դիպքով և նոյն պարագրամով: Մեր ստանում ենք սկիւս
կան ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՆԵՐ:
«ՄՇԱԿԻ» տարեկան գինը 10 ռուբլի է, տասն և մէկ և տասն ամսականը՝ 9 ռ., ինն և ութ ամս-
ականը՝ 8 ռ., հինգ ամսականը՝ 7 ռ., մէկ ամսականը՝ 6 ռ., չինգ ամսականը՝ 5 ռ., չորս ամսականը՝ 4 ռ.,
երեք ամսականը՝ 3 ռ., երկու ամսականը՝ 2 ռ., մի ամսականը՝ 1 ռուբլի:
Գրվել «ՄՇԱԿԻ» կարելի է ԽՄԲԱԳՐԱՏԱՆԸ (Խմբագրատան և Խմբագրատան փողոցների անկիւ-
նում, թանկահատիկ տանը): Կայտարարութիւնները ընդունւում են «ՄՇԱԿԻ»-ի գրական համար պէտք է
դիմել հետևեալ հասցեով. ТИФЛИСЪ. Редакция газеты «МШАКЪ», իսկ արտասահմանից. Tiflis,
Rédaction du journal armenien «MSCHAK». Յայտարարութիւնները ընդունւում են թէ հայերէն,
թէ ռուսերէն և թէ օտար լեզուներով: Բառին վճարւում է 2 կոպեկ. «Մշակ» առաջին երեսի
վրա մասնաւոր յայտարարութիւնները չեն սպառնում, այլ սպառնում են միմյանիս լրագրողների
յայտարարութիւնները և պաշտօնական հաստատութիւնների յայտարարութիւննե-
րը, որոնց համար կրկնակի է վճարւում: Մահացուցակի սպառնալիքը առաջին երեսի վրա արժէ 4
ռուբլի, իսկ չորս րոպէ երեսի վրա՝ 2 ռուբլի:

Խմբագիր-հրատարակող ԳՐԻԳՐԻՄՈՒՄԻՆԻ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Հողի հարցը. — ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Ազիւ
բանակաւորները, իմ պատմականը, համակ Զար-
թալից. — ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒ-
ԹԻՒՆ. Թիֆլիսի լաւագուշակները, Ռուս-
թիֆլիսի լաւագուշակները, Հայերի պատմու-
թիւնը, լեզուի և մտքի մասին, Կարա Վիլհելմ և իշ-
խան Բախար, Թիֆլիսի զարգացման, Կեանքից,
Կեանքի մասին, Ամերիկայում, Կրտսերների հան-
րապետը, Թիֆլիսի լաւագուշակները, Արտաքին լուրեր,
ԽԱՌՆ ԼՈՐԻՆ, — ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՆԵՐ, — ԲՈՐՍԱ,
ՍԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ:

ՀՈՒՆ ՀԱՐՑԸ

I.

«Մշակ» 128-րդ համարի բանասիրա-
կան բաժնում տպւած էր մի յօդուած
«Հանրային տնտեսական» վերնագրով, որի
մէջ յօդուածագիրն այն միտքն է յայտնում,
թէ Հայերը Ամերիկայում, պէտք է ձգ-
տեն հողեր ձեռք բերել, քանի որ հողը
աւելի հաստատ հարստութիւն է, քան վաճա-
ռականութիւն, կամ որ և է արդիւնաբեր-
ութիւն... Մի և նոյն ժամանակ յօդու-
ածագիրը յանդիմանում է մեր մամուլը, թէ
նա մինչեւ այժմ զբաղվելով այլ և այլ
հարցերով, զիջաւորապէս ուսումնարանների
հարցով, շատ ասեալ ուշադրութիւն է
դարձնում հողի հարցի վրա, զիջաւորապէս
անտեսական դրութեան վրա, զիջաւորապէս
կրկնապէս հայտնաբերում անհրաժեշտութեան
վրա վերջ ի վերջոյ յօդուածագիրն ասում
է, ժամանակ է որ մեր մամուլը փոխէ իր
նշանաբանը և փոխանակ միշտ «ըյս, ըյս»
աղագրելու, նա վերջապէս սկսէ «հող
հող» կրկնելու...

II.

Զարմանալի է, որ անդադար կրկնւում են
մի և նոյն երեւոյթները, նոր, երբեք անար-
գիտելի միշտ միակողմանի են լինում և
միշտ կարծում են, որ իրանք են կոչված
նոր մտքեր յայտնելու, հասարակաց կեան-
քի մէջ գիւտեր անելու, իսկ մինչև նրանց
երեւոյթը գրական ասպարիզում ոչ ոք չէր
մտածում նոյն մտքերի մասին:
Սակայն նրանք անտես անելով մեր զը-
րականութեան և մամուլի պատմութիւնը,
ձանթ էլ չը լինելով քան և հինգ տարի
շարունակ մեր մամուլի մէջ յայտնուած
յայտնուած գաղափարների հետ աստիճ-
միակողմանի են լինում իրանց դատողու-
թիւնների մէջ և մի որ և է հարց քննե-
լու ժամանակ չեն մտածում, թէ չը նայե-
լով որ քանի, քան և հինգ տարի առաջ
նոյն մտքերը յայտնված են եղել մեր մա-
մուլի մէջ, բայց այդ մտքերը տարա-
ժամ են եղել, քանի որ երկրի անտեսական
հանդամները միշտ չէին տալիս յայտ-

նած մտքերն իրագործելու, որքան էլ այդ
մտքերը փոքրիկ, ձգնարիտ և օգտաւէտ
եղած լինէին... Պէտք է որ հասարակաց
կարծիքը հասունանայ, որպէս զի մտքերն
ըմբռնվեն: Այդ բաւական է, պէտք է
հանգամանքները փոխվեն, բարւոյնքն, ինքն
կեանքը հասունանայ, որպէս զի իրագործվի
այն, ինչ որ քարոզվում էր քան և հինգ
տարի երեսուն տարի առաջ, այն, ինչ որ
կատարելապէս արդար, իրական է օգտա-
կար է, բայց մինչև այժմ բնաւ անիրա-
գործելի էր:

III.

Կեանքի մասին տարի առաջ, Մոսկւայի
«Հիւսիսային» ամսագիրը աշխատակցի,
Միքայիլ Նալբանդանցի, արտասահմանում
հրատարակած իր մի փոքրիկ բնագիրը
մէջ, հիմնվելով ֆրանսիացի «Ֆիլիօսոփա-
տիկ» քաղաքականօրէնական շօրալիքի գաղա-
փարների վրա, այն միտքն էր յայտնում
թէ հայոց ազգի անտեսական ասպարհն,
հայերի անտեսական փրկութիւնը լինելու
է միմյանիս հողի մշակութեան, հողագոր-
ծութեան մէջ: Դրանով, հողի մշակու-
թեամբ պէտք է պարապել և հայ ամբողջ
մեծամասնութիւնը և դրա վրա պէտք է
գործ կրկնել և հայոց կապիտալները: Սա-
կայն երեսուն տարի առաջ, որքան էլ ար-
դար, օգտաւէտ լինէին այդ տեսակ մտքերը,
Նալբանդանցի խօսքերը չէին կարող իրա-
գործվել, չէին կարող չը մնալ «անպատի-
մէջ աղաղակող ձայն»:

IV.

Ոչ թէ միայն երեսուն տարի առաջ, երբ
գրում էր Նալբանդանցի, բայց և քան
տարի առաջ, 1872 թ.ին, երբ սկսեց լոյս
տեսնել «Մշակը» և սկսեց լսուել հայերի
համար հող ձեռք բերելու անհրաժեշտու-
թեան մասին, նմանապէս սկսեց հետադո-
ւել մեր զիջաւորական ազգայնական
գրութիւնը, առաջարկելով հիմնել զիջա-
կան փոխառութնային արկղեր և
այլն, այդ բոլոր օգտաւէտ մտքերը տարա-
ժամ յայտնվելու և մինչև այժմ մեր երկ-
րում դեռ ևս չիրագործվեցան:
Ապա հանդէս է գալիս մեր մէջ «Մուրճ»
ամսագիրը և ի դիտելով ընդհանրու-
թեան ինքնահաւան կերպով յայտնում է
թէ իրանց առաջ գոյութիւն ունեցած
հայոց մամուլը չը դիտէր ըմբռնել ժողո-
ւրդի առօրեայ պահանջները, չէր համարա-
տեսանում ժամանակակից պահանջներին
և յանդիմանաբար աւելացնում է թէ միայն
իրան, «Մուրճ» է վիճակված հաւատա-
րիմ արձագանք դառնալ ազգի անտեսական,
կարեւոր ժամանակակից պահանջներին: Այդ
տեսակ ինքնահաւան յայտնութիւնները
յատուկ են այն բոլոր անձանց, որոնք կամ

անձանթ են մեր մամուլի անցեալ գոր-
ծունեութեան հետ, կամ իրանց համար
ընկալում անկող զիջաւորութեամբ յա-
ւանութիւն ունեն հոշակի իրանց անձի
երեւոյթը զրական ասպարիզում և ժողո-
ւրդի մէջ, որպէս նոր «Մշակ» զա-
րուստը, յանդիմանելով ունեն հաւա-
տացնել միամիտներին, որ իրանցից
է սկսվում նոր զարգացում գրականութեան
մէջ, իրանց մէջն է ամփոփում ազգի բա-
րոյշական ու անտեսական փրկութեան «ալ-
ֆան և օմէգան» (այլը և ֆինը):

V.

Սակայն լուրջ կերպով քննեց այն ան-
միտները երեւոյթը, թէ ինչ է պատճառը,
որ երեսուն, քսան և հինգ, քսան տարի
առաջ մեր մամուլի մէջ յայտնված այն
մտքերը, որոնք այժմ նոր մարդարէններ
միայն ուրիշ ձևով կրկնելով կարծում են
թէ նոր գիւտ են արել բարոյական նոր
փրկարար միտք են աւետում ազգին մինչև
այժմ մաղի չափ անգամ չը կարողացան
իրագործվել մեր երկրի ժողովրդի մէջ:

Այդ անմիտները երեւոյթի պատճառները
շատ բարդ լինելով երեւոյթն քննու-
թիւնը, նրանց ձիւղ և խղճմտաւոր հետա-
զոտութիւնը անմատչելի է մեր ինքնահա-
ւան նոյն մարդարէնների խնդրի համար,
որը զուրկ է որ և է խորութիւնից և հար-
ցելը հիմնաւորապէս քննելու ընդունալու-
թիւնից:

Պատճառները, որ զիջաւորական նրկայէս
լիովին չէ վարձատրվում իր ծանր աշխա-
տանքով, որ երկրի կապիտալիստները խու-
սալիւմ են հողային սեփականութիւնը
ձեռք բերելուց և աւելի արամադրել են
կամ քաղաքային սեփականութիւնը ձեռք
բերելու, կամ իրանց կապիտալները այլ
և այլ աւետարական և գործարարական
արկիւնաշահութիւններով զբաղեցնելու,
կրկնում են շատ բարդ են արժանի են
աւելի խոր քննութեան, քան թէ սովոր են
անել մեր նորաստեղծ մարդարէնները և Մշ-
ակները, որոնք իրանք մեղադրում են ու-
րիշներին, թէ միմյանիս քաղաքական
խիղիւր են, որ միմյանիս քաղաքական են,
առանց հետազոտելու, առանց մտածելու,
արդեօք իրանց քաղաքական կարող է իրա-
գործվել...

Այդ պատճառները մենք չը քննեց մեր
յայտնող յօդուածում:

Գ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՋՆԻԻ ԲԱՆԱԿՈՒԹՅԱՆ

Երբ «Մշակ» անցեալ 129-րդ համարում լոյս
էր տեսնել արդէն մեր հրապարակական ազ-
նիւ ձեռքը վերագրելով յօդուածը, մենք պատահ-
մամբ հանդիպեցինք մայրաքաղաքի ուսումնական
ներքին շէնքում ուսումնասցող Մէրեթիօսկի
բանակալին «Новое Время» լրագրի գէտ:
Ինչպէս երևում է այնտեղ էլ կան մեր ազնիւ
բանակաւորների պէս ազնիւ բանակաւորներ
Նորբում ուսումնասցող Մէրեթիօսկի մի
ինչ որ բան կարողաց Գետերոյրդում կայացած
մի գրական երեւոյթում «Новое Время» լրա-
գիրը ազնիւ բար արաւաղեց Մէրեթիօսկի
արտասանած խօսքերը: Եւ ասա այս վերջինը
գրառութեանն է թէ ներքին չէ նախապատ-
մութիւնը (tout comme chez nous) գուրա գլխի մի
յայտնի մտք և այդպէս արաւաղած, գուրա
կամ պղծ կտրած, մաքից գուրա մի նախապատ-
մութիւն ներկայացնել հասարակութեանը միմյանիս
հակառակորդին փեսաւոր զիջաւորութեամբ:
Երեւակեցեք, շարունակում է ուսումնաս-
տողը, որ ես մի որ և է յարմար դէպքում
կրկնում լինի սուրբ գրքերից վերցրած հետեւեալ
յայտնի տեղը. «Եւ ասեց անգղամն իր սրտում,

թէ չը կայ Աստուած» իսկ դուք, դուք, զգեալով
նախապատմութեան առաջին մասը և պահպանելով
նախապատմութեան միմյանիս վերջին երեք բառերը,
յայտնաբար ամենքին հաւատացնելով, որ ես
պնդում լինում թէ՛, չը կայ Աստուած»:
Ուրեմն թող ուրախանան մեր ազգի բանա-
կաւորները, մայրաքաղաքում էլ կան իրանց նը-
մանները...

Գ. Ա.

ԻՄ ՊԱՏԱՍԻԱՆԸ

Գերազատելի հարց, զուր մտանցոյց էր ա-
նում իմ գրքի 87-րդ երեսի վրա և ասում. «Ուրե-
մն են և Ներքին երեւոյթը եւ թէ թուն
ընդհանրապէս զիջաւորական երեւոյթը, այլ դա-
տարակն կրօնի ինչպէս արեւմտեան քաղաքացի ու-
թիւն թուն է: Արեւոյս մի կատարեալ զրպաւ-
տութիւն է, թէ ճշմարիտ համոզմունք: Եթէ
այս վերջինն է, ապա պէտք է դարձնալ, որ մի
պղծաբան համոզմունք կաղծվել է ձեռք մի աղ-
պարանական պարզ սխալմունքից, մի հատիկ
տառից, որ պատահաբար ընկել է «Շնորհա-
բաշխութիւն» խորագրի վրա: Ուրեմն ձեռք
համար մէկ չը տառն աւելի մեծ փաստ է հա-
մոզվելու, որ ես Շնորհաբաշխութիւնը եւ երեւ-
ոյթը խորհուրդ խոտորակում, քան թէ հետե-
ւեալ ասածներս թէ՛. «Մի քաղաք խորհուրդ-
ն էր եւ թէ եւս» եւս: Եւ իսկայն անմիջապէս յա-
կանէ յանունն թում եմ այսպէս. (1) Միջոտ-
թիւն, 2) Կրօն, 3) Հաղորդութիւն, 4) Ապաշ-
խարութիւն, 5) Կարգ կամ Զեւաւորութիւն, 6)
Պատկ կամ Ամանութիւն եւ 7) Օծումն հիւան-
դաց»:

Եթէ Շնորհաբաշխութիւնն էլ երեւոյ-
ցու խորհուրդ համարել, պէտք է ասել. «87-
նորհաբաշխութիւն» բայց պղծաբան բան չեմ ա-
սած և չեմ գրած: Երբ խորհուրդները թում են
վերջացնում եւ անունն ասում, անմիջապէս ասում
են. (1) Միջոտութեամբ մարդ խորհուրդագր վերա-
ծնվում է... 2) Կրօնով այս ու այն է լինում, 3)
Հաղորդութեամբ այս... 4) Ապաշխարութեամբ
այս, 5) Զեւաւորութեամբ այս, 6) Ամանու-
թեամբ այս, և 7) Օծումն խորհուրդն էր այս»:
Եւ այսպէս մի անգամ բառերով մի ասում թէ
սրբաբար խորհուրդները եւ թէ եւս երկրորդ
իսկ չորրորդ անգամ, գրքիս 89-րդ երեսում ա-
սում եմ. «Միջոտութիւն», «Կրօն», «Ապաշխա-
րութիւն» ու «Հաղորդութիւն», բայց քրիստո-
նայ հաւատացեալների համար կարեւոր են իսկ
«Ամանութիւնը», «Կարգ» ու «Հիւանդաց օծու-
մը» փափագողների համար են. Ուրե՛մն, արեւմ. մէջ
Շնորհաբաշխութիւնը... Զը կայ

խորհուրդների թիւը որոշելուց, իւրաքանչիւրի
նպատակը և նշանակութիւնը յաճանալուց և
պարտաւորութիւնները կամաւորաբար զա-
նազանելուց յետոյ, սկսում եմ իւրաքանչիւր խոր-
հուրդի մասին դիտելու ընդարձակ աստիճ-
աւ գլուխ: Եւ այսպէս եմ սկսում. ա) Միջոտ-
թիւնը մի խորհուրդ է, որին երկրորդ երկրորդ
այս է լինում... բ) Կրօնն է խորհուրդ, որով
այս... գ) Ապաշխարութիւնն է խորհուրդ, որով
այս... դ) Հաղորդութիւնն այն խորհուրդն է, ո-
րին... ե) Ամանութիւնը... խորհուրդներից մէկն
է... զ) Այս «խորհուրդ» (օծումն հիւանդաց)
է այս ու այս է կարգ կամ Զեւաւորութիւնը
մի խորհուրդ է, որով այս ու այս է լինում և
այլն:

Այդպէս «եօթը խորհուրդներ» սկսելով, երբ
վերջանում են, մի նոր գլուխ է սկսվում, որ կոչ-
վում է Շնորհաբաշխութիւն, որի վրա թէ
տպարանական սխալմունք գրված է հայոց ութե-
րորդ տառը (Ը), բայց նոյն իսկ յօդուածի սկըս-
վածքից երևում է պարզ որ ես այն խոր-
հուրդ չեմ ընդունում: Նրան սկսում եմ այս-
պէս. «Շնորհք են կոչվում աստուածային ա-

This image shows a blank, aged, cream-colored page, likely an endpaper or flyleaf of a book. The paper has a slightly textured appearance with some faint smudges and discoloration, characteristic of old paper. The right edge of the page is slightly curved, and the bottom edge is dark, suggesting it is part of a bound volume.

պաններ անմաս մարդիկ են, մեծիմաս մը կամ մասնակցի չէ՞ր մը բաւական է անոնց խիղճը զնայողնու և հսկողութիւնը ապարդիւն հանելու համար: Սակայն Ռուսերը խնդիրը սկզբունքի տեսակէտէ կուզեն ընել, ուստի և չեն յօժարիր որ հին դաշնագրութիւններն ու և փոփոխութիւն կրեն և թիւրք տոտիկանութիւնը ուստ հարաւանները տունը և մանաւանդ նաւը մանէ խուզարկուին:

«Ռուսերը իրենց հին դաշնագրերը մէջտեղ կը բերեն պահանջելու համար որ ուստական առեւտրական դրօշակ կրող ամեն նաւեր առանց ընդհանրական, առանց նախապէս արտօնութիւն խնդրելու կարենան ներդուցներէն անցնել: Սակայն թիւրքերը կառարկեն թէ կրնայ լինի որ վտանգաւոր պայթեցիկ զինուորական նիւթեր ալ փոխադրուին այդ նաւերով և Սուլթանի մայրաքաղաքը դիպուածի միջնաբերդի:

ՀԱՅԵՐԻ ՊԱՆԴՈՏՈՒԹԻՒՆԸ ԴԵՊԻ ԱՍՏԵՐԻԿԱ

Մարտի 16 քաղաքում հրատարակուող մի հայ լրագրի հետեւեալ տեղեկութիւններն է հաղորդում:

«Մի քանի օր առաջ Մարտի 16 ամսանայի հայեր որոնք Նիւ-Եօքի նաւահանգստի լիշտանութիւնէն ետ ճամբարէն էին առանց թողնելու որ Միւսկալ Նաւահանգստի մէջ մանկու: Այս վերադարձ հետեւեալ պարագայները մէջ տեղի ունեցել է:

«Այս հայեր որոնց հետ ուրիշ 5 հայերնակիցներ ալ կը գտնուէին, Նիւ-Եօքի նաւահանգստի հասնելէ ետք ուրիշ զայլականներ չունէին քիչը կարարն կը փոխադրուին որ ամեն մի դաղթա-կան կարճ ճամբարներով հասնում էին կենտրոնի իր վիճակի մասին և բժշկական օգնութիւնէ մը կան-ցնի: (Հիւանդոտ, կամ ու և քնակաւ պակասութիւն ունեցող) կուր, կաղ, ճաղատ, դաղթական-ները, նոյնպէս բնաւ ծանօթ և միտնդամայն դրամ չունեցողները ետ կը զրկուին):

«Եւր այս հայերին կը հարցուի թէ դրամ ունին, երկրին մէջ մի մարդ կը ճանաչեն և թէ ինչ բնութեւ եկած են, հայերէ հինգը ալ և ալ պա-տասխաններ կուտան, իսկ մնացած 16-ը իբր թէ մի ճարտիկութիւն անկողն համար, միւսերսն կը յայտնեն թարգմանի միջոցով թէ իրենք կանչված են Միւսկալ քաղաքի գործարանէն ուր պատրաստ է իրենց գործ և օրէնքը: Հայերը այս օրաւ յայտարարութեամբ ինքզինքներն այնպէս ներկայացուցած եղան որ իբր թէ մի գործարա-նաւորով կողմէ յատուկ պայմանադրութեամբ օտար երկրէ բերված բանաւորներ են, ածան օրէ-քով աշխատուելու համար: Արդ, այդպիսի պայմա-նադրութիւններ օրէնքով արգելված և սուգանքի ենթակա մի գործողութիւն լինելով Ամերիկայի մէջ, գաղթականները հակող վարչութիւնը պան-դուտ հայերէն 5-ը աղատ կը թողու որ ցամաք երեն, իսկ մնացած 16-ը վար կը դնեն, երկուս անկ տարով իրենց թէ իրենց այդ յայտարարու-թիւն ճիշդ է: Անկէ ետք ինք վարչութիւնը կը հետադիմ լինուի քաղաքի անկախութեւ գործարա-նաւորներ և կը ստուգէ որ գործարանը հայերի հետ այդպիսի պայմանադրութիւն մը չունի: հա-կաւակ պարագային, մէն մի գործարար պանդուտ-տի համար գործարանը կը ստիպուի մեծագումար տուգանք տալու և այնպէս անոնց Միւսկալ Նա-հանգստի մէջ մանկու թողութիւնը ձեռք բե-րելու: Գործարանապետի «Այ» պատասխանին վրա, 16 հայերը 8 օր ալ կը մնան «Գէտը» կար-տէնի մէջ և անկէ ետք մի և նոյն նաւով կը վե-րադարձուին, իրենք չեն վճարած վերադարձի ծախքը:

«Այդ հայեր այժմ այստեղ կը մնան և կաշխատին դարձեալ դրամ ձեռք բերել և նորէն երթալ «Աւետանց երկիրը»:

ԿԱՅՈՐ ՎԻՃԷԼՄ ԵՒ ԴԵՊԱՆ ԲԻՍՄԱՐԿ

Երիտասարդ կայսրի և «Երկաթէ կանցիլերի» խուլ թշնամութիւնը արդէն բացարձակ կերպարանք է ստացել: Բերլինի և մանաւանդ եւրօպական ուրիշ քաղաքներն այնպիսի փառսեր են հաղորդում Վիճէլմի և Բիսմարկի անձնական յարաբերու-թիւնների մասին, որ դժուար չէ գուշակել, թէ վաղը չէ միւս օրը պէտք է մի սարսափելի դիպ-լուստիական պայթիւն լինի և դրա հետեւանքը մի քաղաքական սկանդալ:

Երբեմն Հոհենցոլերնի տան երդուեալ երկր-պագուն, Վիլհելմ առաջինի մտերմ պահպանը

և երիտասարդ Վիլհելմի անձնուէր դաշնակցը, այժմ դարձել է կատաղի թշնամի ոչ թէ միայն Վիլհելմի և նրա շրջապատողներին, այլ և այն բո-լոր քաղաքական և անտեսական սկզբունքներին, որոնց համար ինքն Բիսմարկ իր «Կեանքը յետ էր դրել» և կատաղի կուր էր մղում...

Այդ բաւական չէ: Նոյն իշխան Բիսմարկ, այժմ, թէ է անուղղակի, ձեռք է մեկնում այն կուսակցութիւններին, որոնց դէմ կուտ էր, և պաշտպան է հանդիսանում այն վարդապետու-թիւններին, որոնք, նրա կարծիքով, վտանգաւոր, կործանիչ էին:

Եւրօպական քաղաքական լուրջ գործիչները միա-բերան վկայում են, որ դա պատկա չէ բերում այնպիսի տաղանդաւոր մեծ մարդուն, որպիսին է Բիսմարկը: Եթէ այդ փոփոխութիւնը, այդ կերպա-րանափոխութիւնը լինէր համոզմունքի, ուղղու-թեան փոփոխութիւն, դա, ի հարկէ, յաղթելի կը լինէր: Սակայն ինչպիսի էլ հենց նրանում է, որ ծերունի, դաւաճեալ հասակում Բիսմարկ չէ փոխել և չէր էլ կարող փոխել իր դաւանանքը, իր ուղղութիւնը: Նա նոյն Բիսմարկն է, ինչ որ 25 կամ 30 տարի առաջ, այն տարբերութեամբ, որ մի ժամանակ նա կանգնած էր պետութեան գլխին, մտերմ խորհրդակցից էր թագաւորական տան, իր ձեռքովն էր պահում և կայսրին և բո-լոր գործերը և այդ պատճառով նա համ կայսր-ներէ անձնուէր բարեկամ էր, համ էլ միապետա-կան դադափանքի ջերմ պաշտպան:

Իսկ այժմ՝ նա այլ եւ իշխող չէ, թէ է իշխան, նա այլ եւ կանցիլէր չէ, թէ է «Երկաթէ կանց-լէր»։ Եւ ոչ թէ միայն իշխող և կանցիլէր չէ, այլ նոյն իսկ հեռացված, մի կողմ նետված, պայտայից հեռացրած...

Եւ ահա՝ անձնապէս վերադարձ և փառքից և իրաւունքներից զրկված լինելով, Բիսմարկ այն-քան կուրացել, այնքան վրդովվել է, որ մոռանա-լով իր ամբողջ անցեալը, իր փառաւոր անցեալը, նա սկսել է ցոյց տալ, թէ այժմ ուրիշ կերպ է մեծածուր, ուրիշ կերպ է հասկանում և համա-կրում այն բոլորին, ինչ որ երէկ իրան հակա-կրել էր և ատկել...

Հակառակորդները ծիծաղում են Բիսմարկի վրա: Նրա վրա ծիծաղում են և նրանք, որոնց նա այժմ ձեռք է ուզում մեկնել: «Մեկը քիչ չէր հաւատում, առում են նրան, եթէ դուք ըն-դունալ էք դաւաճանքու ձեռք փառաւոր անցեա-լին, դուք ընդունալ կը լինէք դաւաճանքու և ձեռք ներկային»:

Դաւաճանքներին չէ կարելի հաւատալ, լինեն դրանք համոզմունքի դաւաճան, թէ հայրենիքի։ —մի և նոյն է:

ԹԻՒՐԿԱՅ ԳՊՐՈՏՆԵՐԻ ԿԵԱՆՔԻՑ

Իբրև մի փաստ թիւրքաց դպրոցների մէջ տե-րող պայպական տողութեան, կարող է ծա-ռայել հետեւեալը, որ հաղորդում է Կ. Պօլսի «Սա-պահ» թիւրք լրագրից: Ահա.

«Եւրօպայի ճամբի գէտը, Եւստի փաշայի գետ-նին Գրայ հաստատուած խալափէի մահմետական գաղթականներին մէկուն աղջիկը, եթէ ուրիշ տա-րուան սիրուն դուստ մը, Պուրմալի Մէսնիլի դպրոցը կը յաճախէր: Գաղթի վարժապետն այն-քան անխնայ կերպով կը ծեծէ նրան, որ ծեծը մահուան պատճառ կը լըլըլ:

Իսկ վարժապետը, ի հարկէ, անպատիժ մնաց...

ԴԵՄՈԿՐԱՏԵՐՆԻ ԱՍՏԵՐԻԿԱՅՈՒՄ

Միայն 400 տարի է անցել այն օրից, երբ ճա-նապարհորդ Կոլումբը գտաւ Ամերիկան, բայց և այնպէս հին Եւրօպայի մտքերը այնտեղ արդէն պտուղներ են տալիս: Բուն հայրենիքից հալած-ված մտքերը օտար, նոր աշխարհում ապաստան գտնելով սկսել են ծաղիկել: Դրա ապացոյցները մինը կարող է լինել և այն յաղթութիւնը, որ դե-մոկրատները կուսակցութիւնը տարաւ՝ հանրապե-տականները դէմ՝ այժմեան նախագահի ընտրու-թեան գործում:

Հեռագիրը դեռ լուր չէ բերել դեմոկրատ Կլի-վելենդի նախագահ ընտրվելու մասին, բայց, ա-ռանց մարտեր լինելու էլ, կարելի է գուշակել՝ նրա ընտրութիւնը, որովհետ ընտրված պատգա-մաւորների մեծ մասը դեմոկրատներ են: Բոլոր ընտրութիւններ թիւր 444 է և դրանցից 277-ը դե-մոկրատներ են: ուրեմն նախագահի ընտրութիւնը արդէն ապահոված է:

Այդ ընտրութիւնը՝ Կլիվելենդի անձնաւորու-թեան յաղթանակը չէ, այլ այն մտքերի, գաղա-փարների յաղթանակը, որ դաւանում են դեմո-կրատները: Դեմոկրատները յաղթանակը մի բա-ցարձակ բողոք է՝ յանուն բանտերների և ֆերմեր-ների, ընդդէմ այն հոգւան աւեր ոչ և մի քան սա-լին սիւստ եմի, որի պաշտպան էր հանդիսա-նում հանրապետական կուսակցութիւնը: Եւ այդ պատճառով, այժմեան ընտրութիւնը, որ դեմո-կրատական մեծամասնութիւն է տալու թէ պար-լամենտին և թէ սենատին, պէտք է մեծամեծ փո-փոխութիւնների դուռ բանայ երկրի անտեսական և նոյն իսկ քաղաքական կեանքում:

ԿՈՏԱՅԻՆԵՐԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

Նորիս ապստամբական շարժումներ անող Կո-տայի ընտրիչների մի մասը պատրաստեց մի հան-րագիր՝ թիւրքաց սուլթանին ներկայացնելու հա-մար:

Այդ հանրագիր մէջ, որպիսին սուլթանը շատ սիրում է ստանալ, ստորագրողները յայտնում են, որ չնորհակալ են սուլթանի կառավարութիւնից, նրա հայրական խնամքներից և միշտ աղօթող են, որ Ամենաբարձրաշէն երկար տարիներ պահպանի Ստամբուլի պետի թանգապին կեանքը՝ իր հպա-տակների համար:

Սակայն հանրագիր չծարկեր բացվելուն: Պարզ-վից, որ Կոտայի կառավարիչը զօ ու ո վ կազմել էր սուլթանը այդ հանրագիրը, դուռով ստորագրել տուէր՝ սպառնալով, հակառակ դէպքում, հալա-ծանք, պատիժ, բանտարկութիւն:

Նորութիւն չէ դա, կառավարիչները մեր կողմից: Այդպէս են պատրաստում թիւրքայում բոլոր «չնորհաւորական հանրագրերը», և այդ պատճա-ռով նրանք ոչինչ արժէք չունեն դիպլոմատիկան աշխարհում:

ԹԻՒՐԿԱՅ ԲԺՅԿՆԵՐԻ

Թիւրքիան պարծենալ է ուզում Պարսկաստանի առաջ: Պարծենալ չէ, ապա ինչ է, երբ Բ. Դրան կարգադրութեամբ՝ բժիշկներ են ուղարկում Պարսկաստան՝ այնտեղ ժողովրդին օգնելու խօ-լէրայի դէմ:

Չնք իմանում, հիմանք թիւրքայի այդ մար-դասիրական ձգտումներով, թէ ծիծաղեց նրա այդ պարծենալութեան վրա: Սակայն սուլթան ծի-ծաղելու հիմք կայ, քան հիմնաւոր: Փաք Սաիւ-յում խօրեալ է յայտնվել, երբոր և Տրապիզոնի վիլայէթներում ահապին կոտորածներ է՝ անում արտը, երկրի մէջ չը կան բժիշկներ, չը կայ մի հատ օրինաւոր դեղինֆեկցիական կայարան, մի հատ մարդավարի դեղատուն, և չը նայած դրան, թիւրքիան թողած իր երկիրը, իր ժողովուրդը, իր ներքին դարը, բժիշկներ է ուղարկում հեռու Պարսկաստան՝ այնտեղ օգնելու, այնտեղ գործե-լու համար:

Եւ դա նպատակն է հաւատացնել ամենքին, որ թիւրքաց կառավարութիւնը այնքան միջոց և ոյժ ունի, որ ոչ թէ միայն իր երկրի և իր ժող-վրդի մասին կարող է հոգալ, այլ և կարող է օգ-նել ուրիշներին, հարեան պետութիւններին, Պարս-կաստանին: Բայց ո՞վ է հաւատացողը...

ԱՐՄԱՔԻՆ ԼՈՒԵՐ

—Կ. Պօլսից հաղորդում են «Times» լրագրին հետեւեալը հոկտեմբերի 26-ից: «Ռուսաց դեսպա-նութիւնն ուղարկեց մէկ այլ յիշատակագիր Բ. Դրան, պահանջելով վարձատրել ուսուցաց այն հպատակներին, որոնք Ֆեաններ են կրել 1877-78 թւերի պատերազմի ժամանակ: Յիշատակագիրը մեղմ կերպով բացատրում է, թէ պատերազմական վարձատրութիւն տալու մասին Ռուսաստանը համբերել է և այժմ էլ պատրաստ է համբերել, ի նկատի ունենալով թիւրքաց գանձարանի սուղ դրութիւնը, բայց մասնաւոր մարդիկ չեն կարող սպասել և պահանջում են, որ իրանց կրած վնաս-ները վճարվեն»:

—Պարլիցի լրագիրներին հեռագրում են, որ մտադրութիւն կայ աքսորել բոլոր անարկիստնե-րին Ֆրանսիայից:

—Լրագիրներին Կ. Պօլսից հեռագրում են հե-տեւեալը. «Ներկայումս այստեղ գտնվում են մօտ աստ հազար թիւրքահպատակ հրեայ գաղթական-ներ, որոնք աքսորված են Ռուսաստանից: Այդ գաղթականները շատ էլ բարեկամական ընդունե-լու համար:

Լուծիւն չը դասն իրանց հայրենիքում, և թիւր-քաց կառավարութիւնը մինչև անգամ հրաման արձակեց, որի շնորհով այդ հրեաներից մեծ մասը փախուցանուի: Ռուսաց կառավարու-թիւնը վախենալով, որ հրեաները խօրեալ չը տա-րածեն Ռուսաստանից, դէպի նրանց շատ խիստ վերաբերվեց և դրանց տեղափոխումը Կ. Պօլսից մեծ եռանդով էր կատարվում: Իսկ Կ. Պօլսում մնացող հրեայ-գաղթականները չափազանց չքա-ւորութեան մէջ են և դուրի են ապրելու բոլոր միջոցներից: Նրանց ոչ մի պարագայում չեն տալիս և նրանք ստիպված են լինում կրօ-նափոխ լինել: Այդ հանգամանքին շատ են նպաս-տում մանաւանդ բաղմամբի միսիոնարները: Այդ-պիսով այս օրերս Կ. Պօլսում բողոքականութիւն ընդունելին 65 հրեայ-ընտանիքներն են:

—Լրագիրները հաղորդում են, որ տիկին Հարրիսը, հիւսիսային Ամերիկայի Միացեալ-Նա-հանգիստի նախագահի կինը՝ վախճանվեց կարճա-տե հիւանդութիւնից յետոյ:

ԽԱՌՆ ԼՈՒԻՐԵՐ

Հոկտեմբերի 27-ին (8 նոյեմբեր) վախճանվեց 54 տարեկան հասակում, գերմանական նշա-նաւոր պատմաբաններից միւրը, Լէյպցիգի հա-մալսարանի պրոֆէսոր Վիլհելմ Մաուրերը: Նա հանգուցեալ պատմաբանի բաղմամբի գլը-ւածների թումը «մանաւանդ մեծ հռչակ են վախճանում նրա հետեւող գրքերը՝ «Կարլ հինգերորդ և գերմանական բողոքականները», «Աղբյուրն րեֆորմացիայի ժամանակ», «Բեֆորմացիան Գերմա-նիայում» և այլն: Հանգուցեալ գիտնականը 1881 թ-ից խմբագրում էր «Historisches Handbuch» հրատարակութիւնը:

«НѢДѢЛН. ХРОН. ВОСХОДѢ» շաբաթաթիւթի տեղեկութիւններին համաձայն, ներկայումս հրեայ ուսանողների մեծ թիւ կայ արտասահմանում, ո-րոնք մեծ մասամբ ուսաստանցիք են: Համարւո-ւ 3000 հրեայ ուսանողներ ուսանում են արտա-սահմանային համալսարաններում, առաւելագէս գերմանական համալսարաններում:

Դիֆուլէնցիան կրկին յայտնվել է Բերլինում: Անցեալ շաբաթվայ ընթացքում մօտ տաս հոգի են հիւանդացել: Սակայն հիւանդութիւնն այս անգամ այնքան վտանգաւոր չապրկութիւն չունի:

Անամի կայսրը ներկայումս 200 կին ունի. դը-րանցից իւրաքանչիւրը իր սվիտայով ապրում է մէկ առանձին տան մէջ, պատրաստակա այդինե-րում: Միայն կայսրուհի-մայրն ապրում է պալա-տում, պարսպից դուրս: Կայսրի կանաքը ինչ դասի են բաժանում: Երեսուն և հինգ կանաք ամեն օր պալատական ծառայութիւն են կատա-րում, հինգ կանաք յատկապէս կայսրին են ծա-ռայում, իսկ 30 կանաք հօկում են սենեակ-ների վրա: Եւր կանանցից մէկը մեռնում է, նրա դիակը կապում են, պարտի պարսպի վրայից փոխադրում են, և ապա թաղում: Թող տրված չէ դանիով անցկացնել ոչ մի մեռած մարմին: Եւր Անամի կայսրը մեռնում է, նրա «այրիկները» կարող են կրկին ամուսնանալ: Սա-կայն նրանցից շատերը գերագույն են հանգու-ցեալի գերեզմանի պահապաններ մնալ:

Ամերիկական լրագրիները հաղորդում են, որ հիւսիսային Ամերիկայի հանրապետութեան Ռա-սիտ նահանգի Բեֆալօ քաղաքում հայտարար դա-տարի պաշտօնի համար այս օրերս ընտրվեց մի կին, այն է տիկին Աննա Սկալլի: Այդ նահանգն առաջինն էր, որը ճանաչեց կանանց ընտրական իրաւունքը նախագահական ընտրութիւնների ժա-մանակ և նմանապէս չնորհեց կանանց՝ հաստ-րակաց պաշտօններ տնտեսական իրաւունքը:

ՄՇԱԿԻ ՀՆՈԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԻՍՏՈՐԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԳԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՊԵՏԵՐԲՈՒԳ 9 նոյեմբերին երկէ թագաւոր կայսր և թագուհի Կայսրուհին այցելեցին այս-տեղ բացված՝ պողոկէնի ցուցահանդէսը և ման-րաման ծանօթացան նրա հետ: Չմանաւոր պա-տերապիստի յայտնի հերոս գեներալ-ադիւտանտ, ծովապետ Ֆեօդօր Միխայլովիչ Նովոսիլսկի փախ-ճանվեց:—Լոյս տեսաւ «ВѢСТНИКЪ ХЛѢБНОЙ ГОР-ГОВИИ И МУКОМЪ, ПРОМЫСЛ.» նոր ամսագրի ա-ռաջին համարը:

ՊԱՐԻՉ, 9 նոյեմբերին Պատգամաւորների ժո-ղովում ընկնում էր Պանամայի ընկերութեան վե-րաբերեալ հարցը: Բաւական չէր, սաստիկ աղմուկների միջոցին, պահանջում էր որ նշանակ-վի պարլամենտական ընտրութիւն, և ապացուցա-նում էր, որ ընկերութիւնը բաժանել է 150 պատգամաւորներին 3 միլիոն Ֆրանկ, հաս-

տատել տալու անցյալները բաց թողնելու օրինակները: Այդպիսով մասնաճյուղը արեւելք-հարավ ճակատի վրա 100-ից մինչև 400,000 ֆրանկ, որը տուել է ընկերությունը լրացրել կամ մի օր և է քաղաքական գործիչին կաշառելու համար: Լուրջ խնդրեց ժողովին հանգիստ լինել և ասել, որ ի նկատի ունենալով պատգամաւոր Իսկանդր յայտնած մեղադրանքները, կառավարությունը կարող է պահանջել որ ընտրված նշանակվի, նրա համար, որ պարզաբանվի այդ գործը: Կառավարությունը թաղանթներ ուղարկեց չունի, ակադեմիկոս Լուրջ: Մասնաճյուղի անդամները խորհրդով միաձայն որոշեց ընտրվելու անել 33 հոգուց բաղկացած մասնաժողովի ձևով, և տալ զբաղեցրած լիազորություն: Նախագահ Կարնոս Բոնիտանց՝ պատգամաւոր հանդիսով Մեծ Իշխան Սերգեյ Ալեքսանդրովիչին ջրոցը տեղեց 1/2 ժամ:

ՊԵՏԵՐԲՈՐԳ, 10 նոյեմբերի: Լրագրական լուրերով նայելով, սովորաբար տեղի ունեցող ընտրությունների հասցնելու գործում տեղի ունեցող ընտրությունների առաջնական համար, մտադրություն կայ հասցանքները հասցնելու կառավարությունն ձևով տալ:

ՊԵՐՄ, 10 նոյեմբերի: Ֆրանսիական զորքը Դանիցում, մոտ Արմա, առանց կռիւի թաղաւորը փախաւ:

ԲԵՐԼԻՆ, 10 նոյեմբերի: Պետերբուրգի գերմանական դեսպան գնացել Ելզինից անցը նշանակվում գնացել վերջեր, որը երկար ժամանակ եղել է գնացողական լրագրող Պետերբուրգում:

ՊԵՏԵՐԲՈՐԳ, 10 նոյեմբերի: Պետական խորհրդի մէջ կը վերաքննվեն ֆինանսիայի մեծ իշխանությունն նշանակողական կառավարությունն հասցանքները և նոյն երկրում այժմ ոյժ ունեցող հինական օրենսդրությունը:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՐԳԻ ԲՈՐՍՍ

Նոյեմբերի 10-ին

Լուրջի վրա 10 ֆունտ արծե	101	20	4
Բերլինի վրա 100 մարկ	49	65	
Պարիզի վրա 100 ֆրանկ	40	20	
Ռուսի	արծե	8	12
Մաքսայի կուպոններ	162	50	
Արծաթ	1	09	
Բորսային դիվիդենդ	4	51/2	
Պետ. բանկի 5% տոմս 1 շրջանի	103	50	
— 2-րդ	103	12	
— 3-րդ	—	—	
— 4-րդ	—	—	
— 5-րդ	—	—	
— 6-րդ	102	75	
6% տեղաւ ընտա	167	75	
4% տեղաւ փոխառություն	—	—	
Արեւելան 5% փոխառ. 1-ին շրջ.	—	—	
— 2-րդ	102	75	
— 3-րդ	105	—	
Ներքին 5% առաջին փոխառություն	241	25	
— 2-րդ	219	25	
— 3-րդ	103	75	
4 1/2 ընտա	—	—	
5% ներքին փոխառություն	94	25	
5% գրաւ. թղթ. ագ. կալ. բանկի	102	—	
Ար. կալ. Պետ. բանկի խաղաղություն	—	—	
Գրաւ. թղթ.	190	75	
5 1/2% վալյալ. գիւղ. հող. բանկի	105	—	
4 1/2% գրաւական թղթեր կալուած.	—	—	
փոխ. կրեդիտ. ընկեր. մոտաւ.	159	—	
— Թղթալ.	101	50	
Պետերբուրգի քաղաքային կրեդիտ. ընկերություն օրինաւորներ.	101	62	
Մոսկույի քաղաք. օրինաւորներ.	103	27	
Օրենսդր. օր.	102	12	
Թիֆլիսի	97	75	
Գրաւ. թղթ. Թիֆլիսի կալ. բանկի	102	—	
— Գրաւ. թղթ.	102	—	
Ս. Պետերբուրգի բորսայի տրամադրություններ խաղաղ է:	—	—	

Խաղաղի-Հրատարակող ԳԻՒԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՓԱՌՔ ԿՈՉԱՆ ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

100	Համար գին	60	Բուրլ
10	—	7	—
1	—	1	—

Գիւղ. Москва, домъ Армянской церкви, Ивану Гечеву.

4-5 № 124 ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ԳԵՉԵՆՅԱՆ

ԱՄԵՐԻԿԱՆՍԻՈՐ ՏԵԼԵԳՐԱԳՐԱԿԱՆ ԳԱՏԱԿԱՐԳԻՆ ԱՊԱՏԻՆՈՂ ԽՐԱԶՆԱՆԻՐ ԱՆՃԻ ՀԱՄԱՐ ԱՍՏՁԵԼԻ ՁԵՆՆԱՐԿ ԱՆԵՐԱՐԱՆ ՀԱՂԱՐԱՐՈՒ ԹԻՆԸՐ ԱՆՈՆԵՂ ՈՒՆԵՂԻ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՈՒՆԵՄԱՆԻՐԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ:

Ս. ՄԱՆՈՒԷԼՅԱՆԻ

ՁԵՆՆԱՐԿ ԱՌԵՏԻՏՐԱԿԱՆ ՀԱՇՒԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ

Տփլիսի լիակատար աղետակներով, 1-ից մինչև 10,000 րուբ. համար. 1% մինչև 12% վաճառվում է եղբայր Ծովանոյի ընկալին գրասենեակում և հեղինակի մոտ. Тифлисъ, Нагорная ул., № 9. Օտարաքաղաքացի դիմում են վերջին հասցեով С. П. Мануэляну.

Գինն է 1 րուբլի: Փոստի ծախս 21 կ. Գրաւաճառներին գիշում կը վերսի. 117-154 (9-№ 95)

ԱՏԱՄՆԱՐՈՅԻ

Հ. Յ. ՕՐԻԷԼԻ

Սօրոկիայա փողոց, սեփական տանը № 15-16

ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ Ե ՀԻՒՆՆԵՐԻՆ

Առաւօտան 8 ժամից մինչև 12 ժ. և երեկոյան 4 ժամից մինչև 6 ժ. Կիրակի և տոն օրերին առաւօտան 8 ժամից մինչև 2 ժամ կէսօրից յետոյ: (№ 145) 91-150

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԹԱՏՐՈՆ

ԹԻՖԼԻՍԻ ԱՐԺՈՒՆԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ

Հինգշաբթի, նոյեմբերի 12-ին, Հայ դերասանական մշտական խումբը առաջին անգամ կը ներկայացնէ

ՊԱՏԻ

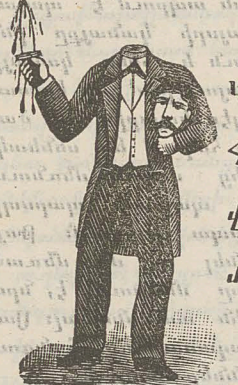
Կօմիտա 4 գործող. հեղ. Ջուլիանսի, Թարգմ. Ս. Թարխանեան:

Մասնակցում է ամբողջ խումբը:

№ 130 Սկզբն է ժամի 7 1/2 երեկոյան: Տեղերի գները սովորական են: 1-1

Այսօր, հինգշաբթի, նոյեմբերի 12-ին, 1892 թ.ին, Թիֆլիսի ԿՐՈՒԹՎԱՌՄ պալ. անդամների, կանդիդատների և նրանց ընտանիքների համար՝ մեր ժամանակի առաջին ձեռնածու Ն. Ա. ԿՈՉԱՆՈՎ, վերադարձած լինելով Անդրկասպեան երկրից, կը տայ սպիրտական, մեղիումական և ձեռնածուական երեկոյն:

Տոմարները նախօրոք կարելի է ստանալ Կրուժոյի շէնքարի մօտ: № 130 1-1

ԹԻՖԼԻՍԻ ԱՌԵՏԻՏՆ (Ջգրաշէն) ԵԿԵՂԵՑՈՒ ԵՐԵՄԻՍԻԱՆԻ և Հաղատանների ժամանակամիջոցը լրացած լինելով, հոգեւոր իշխանութեան կարգադրութեան համաձայն որոշված է կատարել նոր ԵՐԵՑՓՈՒՆԵՐԻ և երեք ՀԱՇՈՒՆՏԵՐԻ ընտրություններ: Ուստի յիշեալ եկեղեցու մեծապատիւ ծխականները նոյեմբերի 15-ին, կիրակի օր, ժամը 12-ին, սուրբ պատարագից յետոյ, հրաւիրում են նոյն եկեղեցին՝ կատարելու յիշեալ ընտրություններ:

Նորընտիր երեւիտաւոր պիտի համարվի նաև հոգաբարձութեան անդամ երկուսու զորոցների նոյն Աւետեղ եկեղեցու: Հոգաբարձութեան միացած երեք անդամների ընտրությունները որոշված է կատարել հետեւեալ կիրակի, ամբողջ 22-ին, համաձայն կապի հանրուցեալ բարեբարութիւն, Սօֆիա Կիրիակոսի:

Թիֆլիսի եկեղեցիների բարեկարգութեան վերաբանու՝ Յովհաննէս քահանայ Մարտիրոսեանց. № 130 1-1

ԹԻՖԼԻՍԻ ԲԱՂԱՔԱՅԻՆ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆԸ արանով յայտնում է ընդհանուր գիտություն, որ ուրբաթ օր, նոյեմբերի 13-ին, վարչութեան անունում, ցերեկային ժամը 12-ին, նշանակված է ամառը. կապալով տալու քաղաքային հողաբաժինը Նաւթուղում, 194 դեկտանի և 100 քառակուսի սաճենի տարածութեան, որը պիտանի է արտատանքի և խոտ հնձելու համար, ԵՐԵՑ ՏԱՐԻ Փայմանակով այն է յունվարի 1-ից եկող 1893 թ.ին, մինչև յունվարի 1-ը 1896 թ.ին: Պայմանները հետ ծախսովանալու համար կարելի է դիմել Ուարպալ, ամեն օր առաւօտան 10 ժամից մինչև 1 ժամ կէսօրից յետոյ: № 127. 3-3

ԲԻՇԿ ՄՈՒՐԶԱՅԵԱՆ

Կոկորդի, քիթի և ականջի ցաւերի մասնագէտ, ընդունում է հիւանդներին ամեն օր առաւօտան ժամը 10-ից մինչև 1 ժամ. երեկոյան 5-ից 7-ը

Իր բնակարանում, Գոյովիկսի պրօսպեկտում, տուն № 7. (№ 157) 3-6

ԱՌԵՏԻՏՐԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐ

ԵՐԿՈՒՄ ԵՆՈՒՆԱՆ ՁԱՆՑԱՄԱՐ

ՏԱՄՆՈՒՄԵԿԵՐՈՐԻ ՏԱՐԻ

Առեւտրական Կուրսերի նպատակն է՝ մասնագիտական առեւտրական կրթութիւն տալ երկու սեռի անձանց և պատրաստել գործնական ծանապարհով հմուտ հաշուապահներ: Աւարտողները պահում են առեւտրական և արհեստական Թուրքանութիւն, 3) Հաշուապահութիւն (պարզ, կրկնակի և բանկային), 4) Թուրքանութիւն համարիչի վրա, 5) Առեւտրական թղթակցութիւն, 6) Առեւտրական և մուրհակի կանոնադրութիւն և 7) զեղապրութիւն:

Աւարտը սկսվում է հոկտեմբերի 1-ից: Ընդունելությունները սեպտեմբերի 15-ից, ամենայն օր, երեկոյան 4-ից մինչև 8 ժամը, կուրսեր հիմնողի բնակարանում, Սօրոկայի Ալեքսանդր ֆրիդմանովի տանը, № 9 Սերգեյեւիկայա և Նաբորեյայա փողոցների անկիւնում: Ծրագրերը ու կանոնները կարելի է ստանալ ՁՐԻՍՊԵՍ եղբ. Ծովանոյի ընկալին՝ գրասենեակում և կուրսեր հիմնող ընկալանում: Օտարաքաղաքացի դիմում են կուրսերի հիմնողին. — ВЪ ТИФЛИСѢ, С. П. Мануэляну.

19-25

ԷԺԱՆԱԳԻՆ ԴՐԱՄԱՐՆԸ

որը մինչև այժմ դեռեղված էր Միքայէլեան կամուրջի վրա, № 52, սեպտեմբերի 29-ից տեղափոխվել է Միշին փողոց, նախկին տուն Տէր-Ասատուրովի, նոյն այն բնակարան, որտեղ գտնվում էր Արշակունիի անկիւնում: Հանրամատչելի գրադարանը: Կարգաբանը բաց է առաւօտան 9 ժամից մինչև 12-ը, և երեկոյան 5-8 ժամը: № 112 4-5

ԷՎԷԼԻՆԱ

ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ ՎԷՊ (Հոգեբանական էտիւդ.)

Գինը 50 կօպէկ (պօստի ծախսով)

Ծախվում է, ՍՄԷԼԻՆ՝ խմբագրատանը, Կիւրոսեան և Խիզէկիի գրաւաճառատնոցում, նոյնեղում և Միքայէլեան կամուրջի վրա գտնվող Յովհաննէսովի գրաւաճառատնոցում. (№ 126) 12-20

ԷԼԷԿՏՐԱԿԱՆ ԼՈՒՍԱՌՈՐՈՒԹԻՒՆ ԳԱՅԱՅԻՆ ՆՈՐ ՇԱՐՔԻՉԵՐ

Ուժի հասցնելը տարածութեան վրա. Օտտօ Ռոստովսկի, ուղիղ իրանք իրանք են ուղղում օժուժ:

ՏԵԼԵՖՈՆՆԵՐԻ ՍԱՐՔԵԼԸ. ԳԼԷՔՈՎ, Կղայրների

Էլեկտրական նշաններ. ԲՈՍՏՈՎ (Գօնի վրա) — — — Նաւթից,

ՋԱՆԳԱԿՆԵՐ Մեծ Սաղօկայա փողոց, — — — անտրացիայից

ԳԱՂԱՅՈՊԱՍՏԻԿԱՆ. 24. — — — Կեքսայից

Ահօնաւատներ, Էլեմենտներ, РОСТОВЪ (на Дону) 1/2-ից մինչև 120 ձիւռ ոյժի

ՇԱՆՔԱՐԵԼՆԵՐ. ԲՐ. ԳԼԵՅՈՎԵ. Կոնսերւաններ, մեծ արագութեամբ, Երեւանի քաղաքում, Թիֆլիսի:

Նախահաշիւներ և ծրագրերի ձեռնարկ. Большая Садовая, 24. 92-100 (Է. շ.)

(91-№ 5)